

Сценарій
повнометражного художнього фільму

„ТРОЄ”

Автор: Віталій Потрух

Київ -2011

Титри

Більшовицькі газети часів Громадянської війни. Миготять традиційні оптимістично-агресивні заголовки про те, що Червона Армія оволоділа таким-то містом, що десь відновлено рух потягів, що ліквідовано ще одну банду. Фотографії у газетах ілюструють ці події.

Ми бачимо цілі стоси цих газет і друкарський верстат, що їх друкує.

Пролог

НАТ – ВУЛИЦЯ НЕВЕЛИКОГО МІСТЕЧКА – ДЕНЬ

Вулицею провінційного містечка ходить ЦИГАНОК в неохайному одязі волоцюги. Він щось роздивляється, нюхає тютюн у ТОРГОВКИ на розі. Весь час лускає насіння. Всюди ходять міщани, проїжджають брички.

Циганок зупиняється біля будівлі з червоним прапором, куди заходять і виходять військові, і роздивляється допотопний панцерник із Першої світової.

Із будівлі з червоним прапором виходить НАЧФІН і ПЕТРО у кожанці з чорним відром. Циганок спостерігає за їхньою розмовою.

НАЧФІН

Нема в мене грошей на твій мазут!
Нема, ясно?

ПЕТРО

А як мені їздити накажеш без
мазуту? На піввідра хоч би!

НАЧФІН

Ще раз кажу, через два дні гроші
прибудуть. Буде тобі і на мазут і
на махорку.

ПЕТРО

(наздоганяє його)

На чому ж гроші привезуть, якщо
мазуту нема?

Начфін показує, що той його вже дістав, поспішає по своїх справах. Петро роздратовано кидає замашене відро.

Циганок ловить момент, коли біля панцерника нікого, підходить і розглядає його. Мацає броню, гусениці.

Переконавшись, що його ніхто не бачить, Циганок заглядає у віконце панцерника, а звідти йому в обличчя висовується дуло – виявляється, машину належно охороняють.

ЦИГАНОК

А що це так смердить
гідко?

ГОЛОС ПЕТРА

(позаду)

Бензин.

Циганок лякається, обертається. Позаду Петро розглядає його підозріло.

ЦИГАНОК

А я б зроду на таке з коня
не пересів!

ПЕТРО

Таких, як ти, ніхто й
не посадить.

Циганок знімає подертого капелюха, кланяється та йде собі. Петро дивиться йому услід.

Знайомство з героями

НАТ – ПОДВІР'Я – ДЕНЬ

Рука калатає стакан з гральними кістями. Кості котяться по дошці. Випадає 5 і 3. Величезний ЗДОРОВАНЬ плює на землю.

ЗДОРОВАНЬ

Не щастить сьогодні!

Посередині подвір'я стоїть віз, біля якого зібрались ВОЯКИ, схожі на грабіжників з великої дороги. На возі лежить дошка, на ній грають у кості. До воза приставлені рушниці. Всі напружено спостерігають за грою. Циганок калатає келих з костями. Біля нього мовчазний чоловік, ПОРУЧИК, який ліниво спостерігає за грою. Інші – жваво обговорюють гру, жестикулюють. Гра продовжується.

ПЕРШИЙ ВОЯКА

Давай ще один крепс. Давай-давай,
бо він знову нас обчистить.

ДРУГИЙ ВОЯКА

Чему быть – тому не миновать.
От бісова курва, знову «пойнт»!

Знову кидають кості і програють. Циганок загрибає всі гроші.
Знову кидають.

ЗДОРОВАНЬ

Я ж казав, що йому завжди щастить.
(вितрушує з торбинки останні гроші)

ДРУГИЙ ВОЯКА

Завжди щастить тільки покійникам.

ПЕРШИЙ ВОЯКА

І йому.

(Циганку)

Ти б хоч поговорив з нами.

Як ти весь час виграєш?

Що тобі допомагає!

ПОРУЧИК

Віра.

(Нарешті ми бачимо його обличчя – шляхетне і спокійне).

ЦИГАНОК

Аякже, віра! Я от завжди
молюся перед грою. Стою і молюся
півдня. А ти ж, мабуть, і в
Бога не віриш! Того й програєш..
«Пойнт» і виграш, вибачайте..

Знову Циганок загрибає гроші. Це вже нікому не подобається. Всі напружені, обстановка нагрівається.

ЗДОРОВАНЬ

Зіграємо ще!

ЦИГАНОК

Що ставиш?

Здоровань протягує йому добротну блакитну шинель.

ЗДОРОВАНЬ

Ось, з австрійського полковника зняв.
(Поручик розглядає золочений
гудзик з австрійським гербом)

Знову калатають кості, кидають.

ПЕРШИЙ ВОЯКА

Я теж знав одного такого
святошу, але виявилось,
що він махлював. Може й ти махлюєш?

ДРУГИЙ ВОЯКА

Ясно, що махлює, тільки як?

ТРЕТІЙ ВОЯКА

А знаєш голубчику, що ми робимо
з тими, хто махлює?

ПОРУЧИК

Він не махлює.

Здоровань знову програє. Поручик тягне до себе шинель. Але
Здоровань не віддає.

ЗДОРОВАНЬ

А може ти з ним?

ПЕРШИЙ ВОЯКА

Аякже, - сидить і подає йому знаки.

ЗДОРОВАНЬ

(піднімається, тримаючись за револьвер)

Ах ти курва, а я й не помітив.

Ану, хлопці, почистіть його!

Але ніхто не наважується схопити Циганка. Здоровань наставляє
на нього револьвер.

ЗДОРОВАНЬ

Краще сам виверни кишені,
бо навіщо нам гроші,
намазюкані твоєю кров'ю?

Циганок нахиляється до Поручика.

ЦИГАНОК

Слухай, віддаємо гроші і йдемо.
Ти бачиш, скільки їх тут!

ПОРУЧИК

Ти що, таки махлював?

ЦИГАНОК

Махлював-не махлював, їм байдуже.
І подивись на цього.

(показує на Здорованя).

Продірявить тебе і не ікне.

МОВЧУН

Якщо ти тільки не махлював,
я з ними справлюсь. Так да чи ні?

ЦИГАНОК

Знову ти за своє! Не забувай,
на нас чекає більша здобич.
До того ж ти вже не так стріляєш,
як колись. В тебе рука вже не та.
Ну поцілиш ти чотирьох, а п'ятий
– тебе. Навіщо це тобі?

ПОРУЧИК

Добре, нехай вони попросять вибачення,
і ми собі підемо.

ЦИГАНОК

Ну я спробую.

Циганок підходить до здорованя.

ЦИГАНОК

Слухай, друже, нам уже мабуть
пора. Але мій товариш
трохи не в собі, розумієш?
Можеш мені зробити послугу?
Я ж тебе ніколи нічого не просив.
Вибачся, і ми собі підемо.

Почувши таке зухвальство, решта теж витягають револьвери і обережно відходять від Поручика. А Циганок продовжує комедію.

ЦИГАНОК

Ну це важкувато, хочеш,
я підкажу тобі...

Здоровань грубо відштовхує Циганка. Тоді він підходить до Поручика.

ЦИГАНОК

Не хочу тебе засмучувати,
Поручик, але здається, вони
не збираються вибачатися.

Почувши це прізвисько, перший вояка змінюється на обличчі, підходить до Здорованя і щось йому шепоче. Здоровань розгублений.

ДРУГИЙ ВОЯКА

Так ти той самий Поручик?

Пауза.

ПЕРШИЙ ВОЯКА

Вибачай, ми тут усі трохи перетрілись

ПОРУЧИК встає. Циганок тягне і виграну шинель.

ПОРУЧИК

З ким не буває. Забули.
(згрібає гроші)

Поручик і Циганок прямують до прив'язаних коней. Але Здоровань не заспокоюється.

ЗДОРОВАНЬ

Так кожен може махлювати цілий
вечір і говорити, що...

Поручик блискавично обертається і стріляє. Здоровань ціпеніє на місці, бо з нього злітає шапка і починає кружляти від куль у повітрі.
А ті двоє прямують до виходу.

ЦИГАНОК

Я ж казав, рука в тебе вже не та.

Різність світоглядів
НАТ - ЛІС - ВЕЧІР

Поручик і Циганок ідуть верхи полями, спускаються у таємничі яри, плутаються перелісками. Ідуть і розмовляють.

ЦИГАНОК

Я хотів тобі показати.

Циганок витягає з-за пазухи і протягує пом'яту газетну вирізку.

ПОРУЧИК

Що це?
(читає, але Циганок забирає)

ЦИГАНОК

Земля солодких мрій. Сен-Тропе.
Дивись, що тут пишуть. „Город
раскинулся вдоль изрезанного
берега Средиземного моря. ...Так.
Население, ..це не те..
Многочисленные казино, варьете
и кафешантаны всегда,
словно магнитом притягивали
обеспеченных людей со всего мира,
особенно из Америки.
Роскошный вид открывается
на бухту Антиб...”

ПОРУЧИК

Так, бачив.

ЦИГАНОК

А я ні! Слухай, а ти долари
американські бачив?

ПОРУЧИК

Аякже.

ЦИГАНОК

От уяви собі: ми в цьому...
як ці костюми буржуйські називаються...

ПОРУЧИК

Смокінг.

ЦИГАНОК

Точно, смокінг. Так от,
ми з тобою в смокінгах,
заходимо в казино, підкурюємо
сигару, а потім бах, бах,
„Всі на підлогу!“ І одразу в
Париж! Ну як тобі ідейка?

ПОРУЧИК

Та був я і Парижі.

ЦИГАНОК

Слухай, а дівчата там як? Нічого?

ПОРУЧИК

Наші кращі.

Дорога привела їх у темній яроч із кущами по схилах.
Раптом якесь густе дерево піднімається, (було прив'язане
до землі) і перед нашими героями постає наставлений
кулемет і декілька суворих чоловіків. Це – сторожовий пост
махновської банди. Вони пізнають одне одного, вітаються і
проїжджають.

Свої серед своїх
НАТ – СІЛЬСЬКИЙ МАЙДАН – ДЕНЬ

Поручик і Циганок неквапливо під'їзжають до сільського
майдану, де відбувається щось на зразок зборів.

На возі ораторствує МАХНОВЕЦЬ, навкруги вояки
найрізноманітнішого вигляду, СЕЛЯНИ, ЖІНКИ, ДІТИ.

МАХНОВЕЦЬ

Ви хочете, щоб знову приїхали
комісари і все зерно забрали?
Хочете чи ні?

ПЕРШИЙ СЕЛЯНИН

Ні, не хочемо

ДРУГИЙ СЕЛЯНИН

Скільки можна кров пить!

МАХНОВЕЦЬ

Тоді вступайте у наше військо!
Разом будемо з большевиками
воювати. Гвинтівки в нас є, а
коні ваші...

СЕЛЯНКА

А якщо не приєднаємось, то що?

Циганок залазить на віз, виходить перед натовпом.

ЦИГАНОК

Дорогі жіночки, ми нікого
не примушуємо до нас приєднуватись.
Одарко, твій Степан сам рішив
іти з нами. А чому рішив,
- то вже його діло.
-

Огрядний СЕЛЯНИН с рушницею серед вояків опускає очі. А
його жінка, ОДАРКА, з дитиною на руках голосить.

ОДАРКА

Циганська твоя морда!
Чортяка ти немитий!
І коли ви вже перемордуєтесь
із вашими революціями!

ЦИГАНОК

А ми нікого не чіпаємо,
але й нас нехай не чіпають!
Правду кажу, хлопці?
Ми за те, щоб усім порівну,
всім по справедливості.
І щоб кожен - сам собі влада,
ось так!

СЕЛЯНКА

Еге ж, нікого не чіпаєте.
А того тижня хто у містечку
контору спалив?

ЦИГАНОК

А нехай зі своєю продрозверсткою
не пнуться до нас! Ви тут одні

хазяї, інших нема! А контору
ми правильно спалили.
І ми повертаємо вам усе зерно,
яке у вас більшовики забрали.

Селяни знімають мішки з підводи.

СЕЛЯНИН
(хреститься)
Дай вам бог здоров'я!

СЕЛЯНКА
Ти сьогодні тут, а завтра
шукай вітру в полі! Приїдуть
більшовики, з кого за
зерно спитають? Мабуть,
не з твоєї морди красивої!

ЦИГАНОК
Того ми й захищаємо вас,
ясно? А хто ще приїде
по зерно – перевішаємо!
Вірно я кажу?

ГОЛОСИ З НАТОВПУ
Так. Вірно!

СЕЛЯНКА
Де ви взяли на нашу голову!

Чергова операція закінчується несподівано
НАТ – БЕРЕЗ РІЧКИ – ДЕНЬ

Крупно колеса панцерника, що їдуть по дорозі. Панцерник
їде серед підвод і вершників. Хтось із червоним прапором.
Хтось спостерігає у бінокль.
Панцерник – майже останній.

Знову напружені очі, що спостерігають за процесією.

Під'їжджають до дерев'яного мосту, перекинутого через
стрімку річку. Всі по черзі переїжджають мостом. Панцерник
– останній заїжджає на міст. Сховані по куцах люди
наводять дула рушниць.

Коли панцерник починає переїжджати міст, раптом вибух,
міст злітає у повітря. Панцерник скочується назад, трохи

провалюється і тепер він відрізаний від решти. Одразу починається стрілянина. Декілька ще не переправлених вершників падають з коней. Кулемет з кущів примушує залягти чи поховатись червоних на тому березі.

З панцерника відстрілюються.

Циганок підбігає до панцерника, щоб кинути під нього гранату. Вибух, панцерник горить, з нього вискакують двоє, але одразу падають під кулями. В цей момент панцерник скочується наполовину у воду, йде пара від розпеченого металу, вогонь гасне. Якийсь сміливий махновець залазить на панцерник, але з середини знову кулеметна черга і він падає. Очі, що дивляться із щілини панцерника.

Знову стрілянина.

Виникає патова ситуація - підійти до панцерника неможливо, але й червоні на тому березі не можуть його виручити. Крупні плани облич і знову очі в щілині.

ЦИГАНОК

Ей, друг! Ти, ти, -в цій залізяці! Чуєш мене?

Мовчання

ЦИГАНОК

Ні, серйозно тобі кажу
- виходь побалакаємо.

ПОРУЧИК

(Циганку)

Це про що?

ГОЛОС ПЕТРА

Це про що?

Поручик і Циганок переглядаються і хмикають.

ЦИГАНОК

Ти виходиш зі своєї залізяки і йдеш собі куди хочеш. Ти нас не чіпаєш, а ми тебе. Ну як, згода?

Довга пауза.

ГОЛОС ПЕТРА

Десь чув я твій голос. Таким, як ти, я зроду не вірив.

Порук з Циганком переглядаються.

ПОРУЧИК

А Поручику повіриш?

ГОЛОС ПЕТРА

Поручику повірю.

ПОРУЧИК

То я йду до тебе. Дивись.

Поручик кладе рушницю, піднімається, повільно йде до панцерника. Очі зі щілини уважно спостерігають. Поручик підходить.

Зі скреготом відчиняється люк. З нього вилазить весь закопчений Петро. Він стрибає на землю. Махновці залазять у панцерник і дістають декілька опечатаних мішків. Розрізають один - там гроші.

ЦИГАНОК

(радісно)

Я ж тобі казав, інтелігенція!
Що вони ще можуть везти, якщо
армія без платні?

Всі заклопотано бігають, збирають мішки, вантажать на коней, хтось отримує в морду, за те, що заховав за пазуху гроші. Ніхто не звертає уваги на Петра, який стоїть поміж цього безладдя.

ЦИГАНОК

Все, все вшиваємось!

(Петру)

Ти ще тут, комісарчик?

ПЕТРО

А куди ж мені йти тепер іти?

МАХНОВЕЦЬ

Точно. Йому тепер стінка.

ПОРУЧИК

(пильно розглядаючи)

А з нами підеш?

ПЕТРО

А в мене є інший вихід?

ЦИГАНОК

Ти що, об'ївся чогось?
Як це - з нами?

ПОРУЧИК
Потім розберемось.

ЦИГАНОК
Потім пізно буде...
(Петру грубо)
Руки!

Петро піднімає руки, Циганок його обшукує. Знаходить невеличкий блискучий наган.

ПЕТРО
Це не віддам, іменний..

ЦИГАНОК
Поговори мені ще...

Циганок хоче грубо забрати наган, але Петро не віддає. Циганок пускає в хід кулаки, але Петро робить вправний блискавичний удар, Циганок відлітає і падає в пилюку. Циганок вихоплює револьвер, щоб тут же пристрелити Петра, але несподіваний постріл вибиває револьвер з рук.

Поручик спокійно ховає свій револьвер, Циганок і Петро з ненавистю дивляться один на одного.

ПОРУЧИК
А звать тебе як, комісарчик?

ПЕТРО
Петром.

ПОРУЧИК
Їздити на конях вмієш,
чи тільки на залізьяках?
ПЕТРО
І на конях вмію.

ПОРУЧИК
Тільки ж дивись мені!

Циганок люто шмагає коня і з ненавистю поглянувши на Петра, іде. За ним вирушає решта всіх.

Знайомство з Петром
НАТ – БЕРЕГ ОЗЕРА – ВЕЧІР

Вдалечині летить качка. Постріл, і качка падає донизу. На березі якогось болітця стоять Петро, Циганок, Петро з рушницями. Петро опускає рушницю.

ЦИГАНОК

Ану іще одну.

Петро цілиться з рушниці, стріляє, знову качка летить на землю. Циганок грубо забирає рушницю.

ЦИГАНОК

Постріляли і буде!

НАТ – БЕРЕГ ОЗЕРА – НІЧ

Тушка обскубаної качки печеться на вогнищі. Махновці пораються з вечерею на березі мальовничого озера. Сміються, всі у доброму гуморі.

Петро сидить осторонь, жує стеблинку.

Всі розсідаються навколо багаття, наливають горілку, ріжуть апетитне качине м'ясо. Поручик протягує налитий стакан і Петру.

ПОРУЧИК

Стріляєш ти, значить, добре?

ПЕТРО

Непогано.

ПОРУЧИК

А з комісарами чого зв'язався?

ПЕТРО

Це вже моя справа.

ЦИГАНОК

Диви, яке! Може прямо тут його шльопнемо?

ПОРУЧИК

(не звертає уваги на Циганка, підливає Петру)
А сам звідки?

ПЕТРО

З Луганська.

ПОРУЧИК

А в залізяці що робив?

ПЕТРО

Я начальник техслужби.
Супроводжував машину на фронт.

ЦИГАНОК

(роздивляється наган Петра,

читає напис)
Ого, прямо від Ворошилова?

ПЕТРО
Від нього.

ЦИГАНОК
Мабуть гарно їм зад лизав!

ПЕТРО
Не твоє діло!

ЦИГАНОК
Кажу ж тобі, шльопнуть і все!

ПОРУЧИК
Ну, а до війни?

ПЕТРО
Був слюсарем на заводі.

ЦИГАНОК
Дурень ти. Треба було до нас іти.

ПОРУЧИК
Може це ти - дурень.
Де зараз твій Махно,
а де червоні.

Поручик наливає Петру.

ПОРУЧИК
Слюсарем кажеш?

ПЕТРО
Ну це спочатку. А потім
свою справу мав.

ЦИГАНОК
Он як, буржуй!

ПЕТРО
Та ні, не зовсім. Майстерня
в мене була по ремонту автомобілів.

ПЕТРО
Все одно буржуй.

ПОРУЧИК
А на чому наші любили їздити?

ПЕТРО
 Мерседес Даймлер-Бенц розробки
 1901 року і „Ролс-Ройс
 Срібний привид” 1906-го.

ПОРУЧИК
 Це той, на якому ваш Ленін їздить?

ПЕТРО
 Той самий.

Поручик переглядається з Циганком та іншими.

ПОРУЧИК
 А Фіати доводилось ремонтувати?

ПЕТРО
 Їх наші чомусь не люблять.
 Слабенький диференціал.
 А дороги – самі знаєте які.

ПОРУЧИК
 А мені подобався.

Всі закінчили вечеряти, розбрідаються навколо вогнища.
 Поручик лягає на землю, дивиться на зорі.

ЦИГАНОК
 Все одно краще за коня
 – нічого немає.
 (піднімається і потягується)
 А спитав би ти, за кого він?

ПОРУЧИК
 (Циганку)
 А ти зараз за кого?

ЦИГАНОК
 (задумується)
 Та мабуть що за себе.

ПОРУЧИК
 Ну а він чим кращий?
 Ти за кого, Петро?

ПЕТРО
 А ні за кого.

Приємні плоди діяльності

НАТ – ПОДВІР'Я СТАРОЇ ХАТИ – ВЕЧІР

На околиці села в яру стоїть схована від очей дуже стара, наполовину в землі, хата. Біля неї горить велике вогнище, а навколо нього йде повним ходом гульня. Махновці п'ють самогон, танцюють, стрибають через вогнище.

Перший Махновець палить із рушниці по горщиках. Другий Махновець затискує до паркана молодицю напідпитку. Третій Махновець лле у вогнище самогон і язик полум'я обпалює йому волосся.

А трохи поодаль махновці влаштували танці з дівчатами.

Петро похмуро спостерігає за всім.
Навколо гамір, сміх.

Біля самого багаття сидять Поручик, Циганок і старий ДІД.

ЦИГАНОК

Вступай, дід, у нашу армію!
Ми й тобі рушницю дамо. Підеш?

ДІД

А що мені в вашій армії робити?
Ворон лякати?

ЦИГАНОК

Будеш за свободу з нами битися!
Всяке падло, що лізе до нас, будеш
по деревах вішати! А ми тобі булаву
викуєм, будеш як гетьман!

Дід крехтись, піднімається і приносить щось загорнуте у полотно. Розгортає поступово.

ДІД

Навіщо мені ваша, у мене своя є.
(в полотні виявляється стара булава)
Раніше цим билися. Як дадуть по
голові і амінь. Її подарував мені
мій дід. А йому вона дісталася від
його діда. А той гайдамаком був.

Булава йде по руках, всі уважно її роздивляються, мацають вже ступлені кути.

ДІД

Дід казав, що його дід багато
народу нею переколотив. Кого тільки
вона не гладила! І ляхів, і москалів,
і турків. І скільки не били їх, а

вони все лізуть і лізуть.
 Дід мого діда теж за свободу бився,
 і всіх по деревах вішав.
 А від тієї свободи одна ця
 булава і лишилась.

ЦИГАНОК

Дід, давай поміняємось. Я тобі за цю
 булаву шинель австрійську дам.
 Справжню, генеральську, хочеш?

ДІД

(загортає булаву у полотно)
 Ні, не хочу. Я її краще внуку подарую.
 А він комусь так само про вас розкаже.

НАТ - БІЛЯ ШИНКА - ВЕЧІР

Поручик і Циганок йдуть по сільській вулиці. Бачать, як
 кремезний чоловік, Василь Трохимич, місцевий МІЛІЦІОНЕР,
 клеїть якийсь папірець на паркан. Це - повідомлення, що
 розшукується банда Поручика, хто допоможе, отримає
 винагороду.

Поручик і Циганок з цікавістю спостерігають за розклеюванням.

ЦИГАНОК

Я ж казав, що про нас скоро
 в газетах напишуть. А я люблю
 про себе читати.

МІЛІЦІОНЕР

На!
 (протягує Циганку газету)
 Вже написали.

ПОРУЧИК

Дивись, щоб не написали таке,
 що ти вже ніколи не прочитаєш.

ЦИГАНОК

(в захваті роздивляється газету)
 Оце вищий клас! Ей, Василь Трохимович,
 давай по одній за нас!

МІЛІЦІОНЕР

Совість маєте?
 (йде далі)

ПОРУЧИК

Правду каже, совісті в тебе
 ніколи не було.

Ідуть далі. З ними здороваються перехожі СЕЛЯНИ.

ЦИГАНОК

Я ж в університеті, як ти,
не вчився. Слухай, давно
спитати хотів, чого вас там учили?

ПОРУЧИК

Ну вчили стріляти,
влаштовувати нальоти,
пограбування банків, ешелонів.

ЦИГАНОК

Я так і думав. Бачу, що вчився
ти не дуже.

Зупиняються біля шинка, спостерігають, як молодиці лускають насіння.

ЦИГАНОК

Слухай, а в тебе дівка
в місті залишилась?

ПОРУЧИК

Аякже. І не одна.

ЦИГАНОК

Брешеш! А підемо сьогодні по дівках?

ПОРУЧИК

Я тобі всю малину переб'ю,
йди краще один.

ЦИГАНОК

А ти ж як?

Поручик одягає шапку, йде від нього.

ПОРУЧИК

Піду шукати як завжди.

ЦИГАНОК

Палку, струнку, довірливу,
ніжну, віддану і з зеленими очима?

ПОРУЧИК

Так. Я ж не вимогливий.

Циганок проводжає його поглядом, поправляє ременя, закручує чуба, прямує до молодиць.

Дівчина
НАТ – БІЛЯ МАЄТКУ – НІЧ

Поручик прогулюється біля великого маєтку в сутінках. Оглядається, і швидко залазить у вікно.

ІНТ – МАЄТОК – НІЧ

Поручик обережно і тихо мандрує темними кімнатами, поки не заходить у кімнату, де живе жінка. Бере з трюмо якусь дорогоцінну брошку з діамантами, натирає її об рукав, милується блиском і посміхається.

Раптом десь позаду звук зведеного курка. Поручик застигає з піднятими руками.

ДІВЧИНА
Дуже повільно поклади
брошку назад.

Він кладе.

ДІВЧИНА
Зніми капелюх.

Миловидна Дівчина цілиться у Поручика з револьвера. Поручик знімає капелюх.

ДІВЧИНА
А тепер зніми куртку і
виверни всі кишені.

Поручик робить це.

ДІВЧИНА
Дуже повільно – сорочку.

Поручик знімає, стоїть з голим торсом.

ДІВЧИНА
Добре. Тепер штани.

ПОРУЧИК
А штани навіщо?

Дівчина підходить до Поручика, обнімає. Цілуються і сміються.

ДІВЧИНА
Я ж повинна перевірити,
чи нічого в мене не вкрали.

Життя прекрасне
ІНТ - СПАЛЬНЯ - РАНОК

Світанок у спальні. Дівчина і Поручик сплять у ліжку. Раптом знадвору лунає спочатку тиха, але все голосніша гітарна мелодія і спів.

Дівчина прокидається, виглядає у вікно.

НАТ - ПОДВІР'Я - РАНОК

Циганок жартома співає під гітару якийсь романс про кохання під вікнами.

ІНТ - СПАЛЬНЯ - РАНОК

До вікна підходить і Поручик. Сміються. Поручик з усієї сили жбурляє у Циганка подушкою, пір'я летить по всьому двору.

НАТ - БІЛЯ РІЧКИ - ДЕНЬ

Дівчина, Циганок, Поручик по черзі катаються на «тарзанці», що висить на річкою. Хлопці змагаються перед дівчиною у спритності, викручуючи у польоті неймовірні фігури. Змушують і дівчину спробувати, а та не втримується і летить у воду.

Пікнік на траві з вином.

Циганок гілкою креслить на землі схему.

ЦИГАНОК
Ось наш танк, ось кавалерія.

ПОРУЧИК
Ну?

ЦИГАНОК
Що «ну»? Тепер він буде йти попереду, хіба не бачиш?

ПОРУЧИК
Яка різниця, якщо тепер він буде порожній?

ЦИГАНОК
Може порожній, а може й ні!
Вони будуть впевнені, що

ми не наважимося грабувати вдруге
і загрузять його по самі вуха.

ПОРУЧИК

Це Петро каже?

ЦИГАНОК

Він. Але не вірю я йому.

ПОРУЧИК

І про те, що танк буде попереду,
теж він каже?

ЦИГАНОК

А хто ж! Я б до такої дурні
не додумався.

Поручик уважно розглядає схему.

ПОРУЧИК

(дівчині)

А ти що думаєш, принцеса?

ДІВЧИНА

А я думаю, коли ви вже
нарешті заспокоїтесь? Скільки
ще вам везтиме? Тиждень, два?
А потім що?

ПОРУЧИК

Бачу, вона наш план схвалює.
Вона завжди любила грати
ва-банк. Так, принцеса?

Циганок встає і ногою зі злістю руйнує всю схему. Закидає
«танк» далеко в воду.

ЦИГАНОК

Ну ва-банк - це по твоїй
частині.

ДІВЧИНА

(Поручику)

Слухай, а до війни він
теж був такий скажений?

ПОРУЧИК

Я не знав його до війни.
У них на Молдаванці всі
божевільні.

ЦИГАНОК

Спита́й краще, який він був
до війни.

ДІВЧИНА

Це я знаю. Пихатий,
чистенький, з нудною
жінкою у триповерховому маєтку.

Сміються і п'ють французьке вино.

Смілива вилазка

НАТ – БЕРЕГ РІЧКИ – ДЕНЬ

Знову колеса панцерника, що їдуть і здіймають пилюку.
У засідці спостерігають махновці.

ЦИГАНОК

Ще є час передумати.

ПОРУЧИК

Передумаємо, Петро?
Чи там будуть гроші?

ПЕТРО

Будуть, будуть. А з рушницею
що?

ПОРУЧИК

Потерпи. Спочатку гроші.

Тепер панцерник йде першим, а за ним декілька тачанок і
вершників.

ПОРУЧИК

Дивись, які розумники.
Навіть не знаю, чому
нам так щастить!

Колона доїжджає до нашвидкуруч полагодженого мосту.
Панцерник переїжджає його цього разу першим. І в цей час
вибух – міст злітає у повітря. Кулеметна стрілянина,
панцерник знову опиняється без підкріплення, що тепер
залишилось на іншому березі.

Коли стрілянина стихає, Петро піднімається.

ПЕТРО

Ей, хто всередині? Василю,
це ти там? Говорить Петро
Сторожук із шостої кавалерійської!

Ви відрізані. Можете вийти і
забиратись геть. Даю слово,
що вас відпустять.

Але з панцернику мовчання. Поручик підозріло роздивляється
навкруги. Раптом всі чують якийсь тупіт ззаду.
Обертаються, але нічого не видно з-за ліску. Тривожно
переглядаються.

І раптом з-за лісу з'являються вершники. Вони швидко
наближаються і стріляють.

Серед махновців починається паніка. Їм нема куди подітись.
Хтось намагається рятуватись річкою, але в них стріляють з
того берега. Хтось стрибає на коня, але його наздоганяє
куля.

Циганок і Поручик, притиснувшись до коней, мчать у
перелісок. Вершники - за ними.

Петро щодуху мчить вздовж річки і губиться у чагарнику.

Переслідування
НАТ - ЛІС - ДЕНЬ

Поручик, Циганок щодуху мчать верхи та плутають сліди. То
спускаються в яр, то ідуть під горою. Іноді зупиняються
захекані і дивляться, чи відірвалися.
Сім вершників продовжують їх переслідувати.

ЦИГАНОК

Відірвалися, як думаєш?

ПОРУЧИК

А ти здогадайся.

Знову мчать полями. Але вершники не відриваються.

ЦИГАНОК

Ти дивись, які настирливі!
Що вони хочуть від нас?

ПОРУЧИК

Може почекаємо і спитаємо?

Сутеніє, погоня все продовжується. Махновці бачать тепер
сім факелів, що ідуть за ними.

ЦИГАНОК

Як вони знаходять наші
сліди? І хто вони такі?

ПОРУЧИК

Не знаю. Але чого хочуть,
починаю здогадуватись.

У логові

НАТ – ПОДВІР'Я СТАРОЇ ХАТИ – НІЧ

У суцільній темряві Поручик і Циганок заїжджають на подвір'я, зупиняються біля колодязя. Злазять з коней, набирають відро води.

Поручик піднімає відро, жадібно п'є. Раптом постріл пробиває відро, вода цівкою ллється через дірку. Поручик застигає з піднятим відром. Циганок теж здіймає руки. З-за дерева виходить Петро з піднятою рушницею. Його добре видно у місячному світлі, а постаті Поручика і Циганка у цілковитій темряві.

Петро підходить ближче, пізнає Поручика і Циганка, опускає рушницю.

Циганок одразу б'є його в щелепу. Петро падає, Циганок кидається на Петра, починає бити. Петро тільки хрипить, не може нічого сказати.

ЦИГАНОК

Гроші, кажеш, везуть!
Зараз я тебе нагодую грошима!
Ти підставив нас, кажи, ти?

ПОРУЧИК

(зупиняє його руку)
Він не вистрілив.

ЦИГАНОК

Що? А хто ледь не вбив тебе
тільки що?

ПОРУЧИК

Він не вистрілив вдруге.
Петро, кажи, чому?

Циганок відпускає горло Петра, той приходить до тями, але ще хрипить, коли говорить.

ПЕТРО

Я вже думав, це по мою душу.

ЦИГАНОК

А рушницю, звичайно, У бою
добув? Чи може знову

Ворошилов подарував?

Петро різко б'є Циганка в морду, той падає.

ПЕТРО

Я не знаю, як вони здогадались.
Але те, що це ми втекли і тепер
не розумію.

Раптом Поручик піднімає руку, щоб вони замовкли. З далекого пагорба видно сім вогників, що наближаються.

Петро, Поручик, Циганок стрибають на коней, швидко зникають.

На хуторі

НАТ - ХУТІР - РАНОК

Світанок. Циганок, Поручик, Петро заїжджають на якийсь ідилічний хутір.

Виходить заспаний господар. Жінки пораються біля худоби. Хлопці зіскакують з коней.

ЦИГАНОК

Як оце ти розбагатів,
коли так поспати любиш?

ГОСПОДАР

Вівса і як завжди?

ПОРУЧИК

Тільки швидше! Побільше харчів.
Сала, ковбаси, хліба.

ГОСПОДАР

Хто це за вами женеться?

ЦИГАНОК

Зараз побачиш.

Коні жують овес, господар накладає їм у торби харчі. Протягує перев'язаний пакунок.

ГОСПОДАР

Куди ж ви тепер?

ПОРУЧИК

(сідають на коней)
В Сен-Тропе, чув?

ГОСПОДАР

(чухає потилицю)

Десь далеченько, мабуть.

ПОРУЧИК

І ось що, - скажеш, що ми
поїхали на Миронівку, і що
нас п'ятеро, а не трое. Бувай!

НАТ - НА ПАГОРБІ - РАНОК

Трое махновців поспіхом покидають хутір. Вони здіймаються
на пагорб, тепер хутір у них як на долоні. Вже піднялося
сонце.

Лежать і роздивляються у бінокль хутірське подвір'я, де
пораються хазяї.

НАТ - ХУТІР - РАНОК

З'являються вершники. В'їжджають на подвір'я, про щось
говорять з хазяїном.

НАТ - НА ПАГОРБІ - РАНОК

ЦИГАНОК

Давай, давай, на Миронівку
покажуй.

НАТ - ХУТІР - РАНОК

Хазяїн щось розказує вершникам, показує кудись рукою.

НАТ - НА ПАГОРБІ - РАНОК

ЦИГАНОК

Ось так, молодчина.
А тепер їдьте, соколики!

НАТ - ХУТІР - РАНОК

Вершники дійсно ідуть у напрямі, куди показав хазяїн.

НАТ - НА ПАГОРБІ - РАНОК

Петро запалює сірника і підносить його до давно
назбираного хмизу. Циганок і Петро розпаковують мішки,
дістають харчі - заспокоєні і розслаблені. Тільки Поручик
продовжує дивитись у бінокль.

ЦИГАНОК

Треба було сала більше
брати. І горілки. Ніколи
ви мене не слухаєте,
інтелігенція!

ПЕТРО

І ковбаси б хоч би на три дні.
А хлібом розживемось,
я знаю одне містечко...

Раптом Поручик махає їм рукою, щоб замовкли і руйнує
чоботом багаття. Але воно ще димить. Всі знову дивляться
на далеке подвір'я хутора.

НАТ - ХУТІР - РАНОК

Семеро вершників повертаються. Господар виходить, вони
щось грізно питають в нього. Але тепер це зовсім інша
розмова. Він виправдовується, падає на коліна.
Один вершник зненацька стріляє в нього, господар падає,
жінка голосячи, кидається до нього.

А вершники швидко їдуть прямо на наших героїв.

НАТ - НА ПАГОРБІ - РАНОК

Поручик, Циганок, Петро ледве в паніці встигають повкидати
у мішки харчі, стрибають на коней і щодуху тікають.

НАТ - ПОЛЕ - ДЕНЬ

Захекані Петро, Поручик і Циганок зістрибують з коней,
ховають їх у кущах. Самі залягають і дивляться вдалечінь.
Петро ріже сало і хліб.

ПЕТРО

Останнє, якщо комусь цікаво.
Якщо вони мене і спіймають,
то я хоч би ситий буду.

ЦИГАНОК

А картопля? В нас повно картоплі.

ПЕТРО

Її варити треба. Чи пекти.
Можеш розпалити вогонь,
але дай ми спочатку від'їдемо
за верст п'ятдесят.

Поручик не їсть, а спостерігає за долиною внизу.

ЦИГАНОК

Кажу вам, ми відірвалися!

Ми довго їхали водою.
Вони не можуть вистежити нас тут.

Пауза.

ПОРУЧИК

Петро, ти ким думаєш бути після
війни?

ПЕТРО

Це залежить, як усе закінчиться.

ЦИГАНОК

Шкурою комісарською, не знаєш хіба?

ПЕТРО

Якби не такі, як ти, ніякої війни
б не було.

ЦИГАНОК

Це які такі?

ПЕТРО

А такі, що на халяву все
хочуть. Солодке життя дуже
люблять. За чужий рахунок.

ЦИГАНОК

Це я за чужий рахунок?
А знаєш ти, курва, що таке
розвантажувати трюм двадцять
годин за дві полтини? А взуття
чистити таким, як ти, за п'ять
копійок. А скільки ми золота
з подушок діставали у вашого
брата! „Ролс-Ройс Срібний привид“!

ПЕТРО

А я по-твоему не ішачив на
них? А ти знаєш, що людство
тисячі років мріяло про
справедливий розподіл земних благ,
і от нарешті... І якби не ваші
банди...

ЦИГАНОК

Це ми банди?

Циганок вихоплює револьвер, те саме робить і Петро.
Дивляться один на одного з ненавистю. Поручик вдивляється
в поле.

ПОРУЧИК

Якщо збираєтесь стріляти,
то зараз саме час.

Циганок і Петро опускають револьвери, повзуть до нього і теж дивляться. Бачать сім вершників, що їдуть у їхній бік. Швидко стрибають на коней і мчать.

Погоня на виживання

НАТ – ПЕРЕСІЧНА МІСЦЕВІСТЬ – ДЕНЬ

Знову погоня. Знову здається, що відірвалися і можна розслабитися, але кожного разу семеро вершників з'являються знову. Іноді ці семеро зупиняються, уважно вивчають місцевість і сліди. В один з таких разів наші герої спостерігають за ними з якоїсь кручі.

ЦИГАНОК

От курва! Вони вже п'ять
разів повинні були нас
загубити! Хто це, до біса, такі?

ПОРУЧИК

Не знаю, як ти, а я
знайомитись не хочу.

ЦИГАНОК

Ей, комісар, може вони
за тобою їдуть, а не за нами?

ПЕТРО

А може й навпаки.

ЦИГАНОК

Я ж казав, що його одразу
треба було пристрелити!
Він їм мабуть якісь знаки подає.

ПОРУЧИК

Еге ж. По телеграфу.

Їдуть. Через деякий час зупиняються і оглядаються. Сім вершників з'являються з лісу і їдуть на них.

ЦИГАНОК

Вони починають діяти мені
на нерви.

ПОРУЧИК

Ану, Петро, може пізнаєш когось?

Петро пильно роздивляється в бінокль.

ПЕТРО

Здається... та ні, не може бути.

ПОРУЧИК

А все ж таки?

ПЕТРО

Одного разу ми зайняли
містечко, невелике таке,
Андрушівка називається.
Командир такий бенкет влаштував,
що всі перепились. Там
були такі поросята печені,
і особливо помідорчики квашені,
прямо з бочки...

ЦИГАНОК

Слухай, я знову жалію,
що не пристрелив тебе!

ПЕТРО

Так от. Казали, десь
відбилася від білих банда,
чоловік п'ятдесят. І
приїхав у нашу дивізію
один тип із Петрограду.
Казали, що він найкращий
чекіст, може вистежити
кого завгодно. Його посилають
туди, де діло пропаше. Він
орієнтується по зірках,
бачить уночі, йде по сліду,
навіть по камінню.

ПОРУЧИК

І що з того?

ПЕТРО

Через тиждень всю ту банду
розстріляли в Андрушівці.

ЦИГАНОК

Ну?

ПЕТРО

Так от здається, отой в рудих
чоботях - він і є.

ПОРУЧИК

(задумується)

Та навряд! Чого б це
заради нас посилали
чекіста із Петрограду!

ПЕТРО

Не знаю, що то за хлопці,
але свою справу вони знають.

ЦИГАНОК

Якби я прочитав стільки
книжок, як ви, я б
уже давно щось придумав!

Всі трое пильно вдивляються у вершників, що зупинились і вивчають сліди. Потім знову сідають на коней і тікають.

Спроба помириться із законом
НАТ - СІЛЬСЬКА ВУЛИЦЯ - ВЕЧІР

Василь Трохимович, окружний міліціонер, клеїть на паркан поруч з двома оголошеннями про розшук та винагороду за злочинців Поручика і Циганка, ще одне - про розшук Петра. Йде додому.

ІНТ - ХАТА - ВЕЧІР

Василь Трохимич, окружний міліціонер, заходить у хату і раптом бачить, що в хаті ці Поручик, Циганок, Петро. Далі розмова на підвищених тонах.

МІЛІЦІОНЕР

Ви що зовсім з глузду
поз'їджали! Ми домовлялися,
що ви ніколи не прийдете
до мене, що нас разом
ніколи не побачать!

ЦИГАНОК

Нас і не бачать.
Заспокойся, Трохимич...

МІЛІЦІОНЕР

Заспокойся? Скільки я казав,
якщо ми разом п'ємо, це не
означає...

ЦИГАНОК

Заспокойся, кажу, ми
б не прийшли. Справа е
до тебе, ми просто хочемо,
щоб ти нас вислухав.

МІЛІЦІОНЕР

І для цього приходите прямо
до хати! Та ви божевільні
просто! В'яжіть мені
руки швидко, раптом вас хтось
бачив! Ви – махновська банда,
яку зараз розшукує вся
губернія. Ви хочете, що б
і мене разом з вами до стінки?

ПОРУЧИК

Трохимич, заспокойся, ніхто
не бачив.

МІЛІЦІОНЕР

Добре, що вам треба?
Тільки швидко.

ЦИГАНОК

Ми хочемо записатись у
червону армію і йти
воювати проти поляків.

МІЛІЦІОНЕР

Я ж кажу зовсім з глузду
з'їхали! І ноги в'яжи!

ЦИГАНОК

А чому ні? Ти справиш нам
документи і ми прямо зараз
на Київ.

МІЛІЦІОНЕР

Який Київ, які поляки!
Що ви мелете! Ви – контра
і злочинці, от ви хто
сьогодні. Ви програли цю
війну і ваше діло
пропаще. Вас розстріляє
перший патруль і правильно
зробить! Краще ноги в'яжи!

ЦИГАНОК

Тобі ж довіряють, Трохимич!
Ти ж тут перший закон!

ПЕТРО

Зараз війна з поляками
і хто добровільно вступає
у червоне військо, тому

буде амністія. Я сам це чув.

МІЛІЦІОНЕР

Він чув! А ти чув, голубчик,
що за твою голову
дають тисячу червонців?
А чув, що Врангеля вже розбили.

ПОРУЧИК

До чого тут Врангель?

МІЛІЦІОНЕР

А до того, що це все, кінець.
Амінь! Україна під більшовиками.
Чека у кожному містечку вишукує
таких, як ви. Ви ще не
второпали, що часи змінилися!
Вас все одно спіймають і
розстріляють. Вибачайте,
хлопці, я просто гвинтик
у їхньому домі.

ЦИГАНОК

Раніше ти не був такий сварливий.

МІЛІЦІОНЕР

Старію мабуть.

Для втечі потрібна підготовка

НАТ - ОКОЛИЦЯ СЕЛА - ВЕЧІР

Поручик, Циганок, Петро їдуть верхи по околиці села, коли
бачать родину на бричці. Проводжають бричку поглядом.

ПОРУЧИК

У такому вигляді ми далеко не
заїдемо.

ПЕТРО

Атож. Перший патруль буде нашим.

ПОРУЧИК

Нам треба така бричка.

ПЕТРО

І одяг. І саквояжі якісь.
І їжею б заpastись!
Я вже не кажу про гроші.

Бричка зникає у сутінках.

ЦИГАНОК

Я знаю, де це все взяти.

ПОРУЧИК

Невже? Коли це ти таким прозорливим став?

ЦИГАНОК

І ти знаєш. Заодно попросаєшся.
На віки вічні.

ПЕТРО

Він правий. Разом нам не можна.

ПОРУЧИК

Де зустрінемося?

ЦИГАНОК

На хуторі у моєї. Я що,
гірший за тебе? Мені теж
попросатись треба.

ПЕТРО

А заодно підрубати чогось.

Пауза. Поручик пильно дивиться на обох.

ПОРУЧИК

Дуже здивуюсь, якщо не заріжете
один одного без мене.

ПЕТРО

От і спробуємо.

Їдуть в різні боки.

Продрозверстка

НАТ – СІЛЬСЬКА ВУЛИЦЯ – РАНОК

Циганок і Петро обережно ідуть верхи по безлюдній сільській вулиці.

ЦИГАНОК

Може й ти собі десь тут бабу
завів? То заїдем і до твоєї.

ПЕТРО

Не хвилюйся, не завів.

ЦИГАНОК

А даремно. Без баб на цьому

світі ніяк.

Сповільнюються. Озираються.

ПЕТРО

Далеко ще? Не подобається
мені тут.

ЦИГАНОК

А мені подобалось. Ще й як
подобалось!

НАТ - ПОДВІР'Я - РАНОК

Звертають у двір. Спішуються. У дворі нікого.
Заходять в хату.

ІНТ - ХАТА - РАНОК

Петро і Циганок зупиняються на порозі. У хаті цілковитий
безлад.

На печі лежить і стогне стара БАБА. Циганок підскакує до неї.

ЦИГАНОК

Бабо Парася, а де ж всі?
Де Галя?

БАБА

У город всі подались. Вже
як другий тиждень.

ЦИГАНОК

Чому? Що тут було?

БАБА

Продрозверстка була. Понаїхало
багато їх... Все позабирали.
Не з голоду ж пухнуть!

ЦИГАНОК

Ех, нас не було тут! Бабо, а
де ж кури, худоба? А ви ж як?

ПЕТРО

Продрозвертка, кажуть тобі!

БАБА

А мені вже помирать пора видно.

Циганок і Петро виходять з хати. Циганок лупить ногою
порожній глечик.

ЦИГАНОК

Бачиш, що твої друзки творять!
Гади!

ПЕТРО

Вони мені не друзки. А твої
друзки чим кращі!

Циганок розлючено хапає Петра за воріт, той замахується. Але раптом вони застигають в такій позі, бо з вулиці лунають постріли.

Сім вершників-червоноармійців мчать на них. Петро й Циганок ледь встигають стрибнути на коней. Перестрибнувши високий паркан, мчать галопом із села.

Із останніх сих

НАТ - ПОЛЕ - РАНОК

Циганок і Петро спускаються з гірки, але раптом бачать, що з іншого боку на них теж ідуть червоноармійці. Чортихаються, спускаються у яр, пробираються між кущів. Погоня. Дві групи червоноармійців немов би затискають їх у лещата.

Наші герої озираються у відчаї. Виносяться на якесь поле. І раптом перед ними - невеличкий аеродром.

Несподіваний порятунок

НАТ - АЕРОДРОМ - РАНОК

Біля аероплана возиться механік. Петро і Циганок зупиняються захекані, виснажені і розглядають літак з кущів.

ЦИГАНОК

Ти, наче, казав, що в
техніці розбираєшся?

ПЕТРО

Казав. Одного разу мене навіть
учили злітати.

Переглядаються. Дивляться то на літак, то один на одного.

ЦИГАНОК

(стурбовано)

Я жартував. Я в ту
штуку не сяду.

ПЕТРО

(іронічно)

А ніхто й не примушує.

Бо рейс буде випробувальним.

ЦИГАНОК

Та ти розіб'єш нас! Ми краще
втечемо. Або заляжемо і
перестріляємо їх усіх!

ПЕТРО

А потім підемо з прапором
у контрнаступ. Якщо хочеш
внести іншу пропозицію,
то в тебе є на це цілих
десять секунд.

ЦИГАНОК

Добре! В мене є одна хвороба,
але я не пам'ятаю, як вона
називається. Я боюсь висоти.

Вдалечині з'являються червоноармійці, щодуху мчать до
наших героїв.

ПЕТРО

От зараз і вилікуєшся.

Циганок, Петро вискакують із засідки на літак, стріляють.
Механік і всі інші десь ховаються. Махновці залишають
коней, залазять в літак. А червоноармійці вже зовсім
близько. Петро поспіхом вивчає прилади, пробує безліч
ручок, кілька разів розкручує гвинт, літак заводиться,
пропелер набирає оберти.

ЦИГАНОК

Боже, що воно так гидко
смердить!

ПЕТРО

Я вже казав тобі. Бензин.

Літак починає рухатись, набирає швидкість, вершники
женуться за ним. Але літак встигає злетіти, роблячи при
цьому дивні рухи. Вершникам залишається тільки постріляти
в нього, але літак далеко.

НАТ - В ЛІТАКУ - ДЕНЬ

Всі троє якимось примістились в літаку. Петро за штурвалом.

ПЕТРО

Ну що, не нудить?

Замість відповіді Циганок кричить щось в захопленні, що врятувався і стріляє вниз.

ПЕТРО

Я забув сказати: мене вчили
злітати, але не приземлятись.

Циганок раптово затихає. Ми бачимо, очима героїв, як знизу проносяться поля, ліси. Дальній план літака, що перетворюється в маленьку крапку.

Мародери

НАТ - БІЛЯ МАЄТКУ - НІЧ

Поручик наближається до маєтку. Проїжджає колись помпезні, а тепер поламані ворота, здивовано зупиняється.

Двоє коней прив'язані до дерева. Поручик прислухається, виймає револьвер. Обережно заходить в маєток.

ІНТ - МАЄТОК - НІЧ

Поручик тихо минає декілька кімнат.

Раптом чути якийсь зойк. Потім скрик. Звуки падаючих меблів. Поручик заглядає в спальню. Там якийсь чоловік навалився на дівчину. Вона захищається із останніх сил.

Поручик приставляє до потилиці чоловіка револьвер. Той одразу стихає.

Дівчина перелякана відповзає.

Чоловік обертається. Поручик не вірить очам. Це той самий Здоровань, що грав з ними в кості.

Раптом Поручик блискавично обертається і стріляє на льоту. На порозі падає, схопившись за ший, другий МАРОДЕР. Біля нього падає дотолу набитий речами вузол.

Цього моменту було достатньо, щоб Здоровань відштовхнув його і кинувся у вікно.

Поручик стріляє через вікно.

НАТ - ПОДВІР'Я МАЄТКУ - НІЧ

Здоровань ледь встигає присісти за брчку, яка стоїть під вікном.

Куля роздроблює одну спицю колеса.

Здоровань, ховаючись за брчкою, тікає.

ІНТ - МАЄТОК - НІЧ

Поручик знову цілиться, але дівчина в останній момент не дає йому зробити постріл.

ДІВЧИНА

Ти й так вже багато народу
на той світ відправив.

Поручик спостерігає, як Здоровань зникає у п'їтми.

ІНТ - СПАЛЬНЯ - РАНОК

Поручик і Дівчина розмовляють у постелі.

ПОРУЧИК

Значить, вже не чекала?

ДІВЧИНА

Чекала інших звісток.

ПОРУЧИК

Цієї не дочекаєшся!

ДІВЧИНА

Послухай, давай втічемо!
Тільки ти і я. Нас ніхто
не пізнає. Загубимось
в якомусь містечку,
зробимо нові паспорти...

ПОРУЧИК

Влаштуємось клерками, купимо
швейну машинку і пару індиків.
Я почну лисіти, випивати і
ненавидіти тебе.

Дівчина починає бити Поручика подушкою. Він захищається, як може. Бавляться, як діти.

ПОРУЧИК

Ти, мабуть, була б справжньою
мегерою в шлюбi, правда?

ДІВЧИНА

Я клянусь тобі, коли я
дізнаюсь, що тебе вбили,
в мене не буде жодної
сльозинки. Так і знай!

ПОРУЧИК

На жаль, перевірити не зможу.

Раптом з вулиці страшений грюкіт, ніби розвалилось півбудинку. Вони перелякані, в нічному вбрані виходять надвір і не вірять очам: сарай розвалений, навкруги бігають перелякані кури. А на подвір'ї стоїть аероплан, у якого ще докручується пропелер.

ІНТ - ВІТАЛЬНЯ - ВЕЧІР

Всі четверо сидять за столом у вітальні, перекушують, випивають. Наші герої у синяках і подряпинах.

ПЕТРО

Зовсім розучилися горілку варити.

ПОРУЧИК

Світ не стає кращим.

Петро виймає люльку, закурює.

ПОРУЧИК

Де це ти її роздобув?

ДІВЧИНА

Це від мого батька залишилась.
Оцей будинок і ціла колекція
люльок. Він збирав їх.
Завжди пам'ятаю його з люлькою.
От у цій вітальні, я, мама
і він. І запахи екзотичних
сортів тютюну. Йому привозили
з усього світу.

На очі дівчині навертаються сльози. Усі сумно мовчать.

ЦИГАНОК

Все правильно. Нехай вони
нас розстрілюють, а ми їм
будемо люльки дарувати.

Поручик подає газету Циганку.

ПОРУЧИК

Здається, ти любиш читати
про себе в газетах?

ДІВЧИНА

Трохимич каже, за вами полює
загін спецпризначення
з Петрограду.

ПОРУЧИК

Чого вони до нас так причепилися?
В них немає інших справ?

ДІВЧИНА

Немає. Трохимич говорить,
вони не заспокоються, поки
не зроблять те, для чого
приїхали. Вони прийдуть сюди.
Якщо не завтра, то за тиждень.

ЦИГАНОК

То може нам здатися, Поручику?
Піти і здатися, а вони відправлять
нас на війну з поляками!

ДІВЧИНА

Вони приїхали не для того,
щоб вас спіймати.

ПЕТРО

А для чого ж?

ДІВЧИНА

Щоб убити.

Пауза.

ЦИГАНОК

Кишка тонка! В Одесі ми
сядемо на корабель.
Тільки нас і бачили.

ПЕТРО

Куди це ти зібрався?

ЦИГАНОК

Не твоє діло!

ПОРУЧИК

В Сен-Тропе він зібрався.

ПЕТРО

Чому в Одесу? На Захід зараз
безпечніше через Румунію.

ПОРУЧИК

В нього там дядько в порту працює.
А ти можеш через Румунію.

Дівчина збирає посуд.

НАТ – ПОДВІР'Я – ВЕЧІР

Всі троє вийшли на вулицю курити. Дівчина приєднується до них.

ПОРУЧИК

Петро вирішив їхати з нами
в Одесу.

ДІВЧИНА

Як на мене, нам треба
пробиватися через Польщу.

ЦИГАНОК

Нам? Здуріла? Щоб ти всю
дорогу хникала!

ДІВЧИНА

Я поїду з вами. В мене немає
нічого, крім цього маєтку,
але його все одно скоро
заберуть. У мене немає
батьків, немає дітей,
немає подруг. В мене є тільки
ви. Я поїду з вами, щоб
подивитись свою улюблену
виставу до кінця.

ПЕТРО

Нехай їде. Непогане прикриття.

ПОРУЧИК

Я ж кажу, світ не стає кращим.

Експропріація

НАТ – ПОДВІР'Я МАЄТКУ – РАНОК

Наші герої, вдягнуті як пристойні міщани, сідають на
запряжену бричку. Вона більше схожа на модний тарантас, на
якому колись їздив пан.

Раптом на подвір'я заїжджає віз, на якому сидить двоє
СЕЛЯН і ЧИНОВНИК з портфелем.

Наші герої здивовано дивляться на незваних гостей.

ЧИНОВНИК підходить до Дівчини.

ЧИНОВНИК

Ви хазяйкою будете?

ДІВЧИНА

Поки що я.

ЧИНОВНИК

Вже ні.

(подає документ)

Іменем трудового народу
ваш маєток і земля
конфіскується.

ДІВЧИНА

То забирайте. Може ваш
трудоий народ тут щастя
знайде.

ЧИНОВНИК

Ключі давайте. І всі цінності
треба здати.

ДІВЧИНА

Все ваше, що знайдете.

ЧИНОВНИК

А ви зібрались кудись?
Хто ці люди?

ДІВЧИНА

Оцей мій дядько.

(показує на Петра)

Це брат.

(показує на Циганка)

А це наречений.

(обнімає Поручика)

ЧИНОВНИК

Як вернетесь, бричка теж
конфісковується.

ПОРУЧИК

Ми залишимо замість неї
аероплан.

ЧИНОВНИК

(витріщає очі на літак)

Одні сюрпризи сьогодні.

А начальство цього
не любить.

(йде до будинку)

ПОРУЧИК

І багато сюрпризів?

ЧИНОВНИК

(майже зайшовши у будинок)

Перший: аероплан. Другий:
конфіскація майна без істерик.

Чиновник заходить в будинок.

Всі обмінюються усмішками.

Дівчина останній раз дивиться на свій маєток.

А Циганок обходить аероплан і крутить пропелер.

ЦИГАНОК

На цій штуковині було б швидше.

Поручик вже сидить в бричці з дівчиною.

ПОРУЧИК

Так. Для тих, хто любить
запах бензину.

ПЕТРО

(шмагає коня)

Ні. Для тих, у кого він є.

Бричка рушає з місця. Циганок наздоганяє їх і стрибає в бричку на ходу. Пропелер самотньо крутиться ще деякий час.

У полі

НАТ - У ПОЛІ - НІЧ

Поручик, Циганок, Петро, дівчина сидять біля багаття. Щось перекушують. Поручик обнімається з дівчиною, не звертаючи ні на кого уваги.

ЦИГАНОК

Оце дивлюсь я на вас,
дивлюсь і думаю - якби
не війна, що б ви тоді робили?

ПОРУЧИК

Те саме.

ЦИГАНОК

Е-е, ні! Ви б купили собі
якусь квартирку на другому
поверсі, обставили її
гіацинтами, завели б пуделів,
прислугу і скурвились би
там остаточно.

ПОРУЧИК

(сміється)

А скурвились-то чому?

ЦИГАНОК

А бачив я таких. У нас в центрі Одеси всі такі були. Виходить такий собі панок, все блищить на ньому, а він ще мені свого черевика підставляє „Скорее, любезний!» А сам помахав своїй ненаглядній білою ручкою і до дівки на бульвар.

ПОРУЧИК

То ти проти дівок, чи що?

ЦИГАНОК

Та не про це я! Млосно мені від всього цього вашого буржуйського. Не по-справжньому все якось. Всі тільки посміхаються одне одному і брешуть.

Пауза.

ПЕТРО

Дурний ти, Циганок.

ЦИГАНОК

Іще один знайшовся!

ПЕТРО

Я до червоних чому пішов? Остогиділо все до чорта! Спочатку ти перед ним стелешся, коли авто ремонтуеш. А потім усі перед тобою – коли капелюха купуеш. „Чего изволите?“ „Не желаєте ли?“ Тьху! А тут революція, „Кто был ничем – тот станет всем“. „Свобода, равенство, братство“. А зараз бачу, що тільки на словах так. Якщо вже більшовики не можуть все по-справжньому, то й ніхто не зможе. Люди такі. І нічого не поробиш з цим.

ЦИГАНОК

А ти плюй на них всіх.

ПЕТРО

Я й плюнув. По-справжньому.

НАТ - У ПОЛІ - СВІТАНОК

Встає сонце. Всі четверо прокидаються від якомсь далекого грому. Дивляться вдалечінь і бачать безліч вершників. Іноді видно червоний прапор. Це пересувається якась дивізія Червоної армії.

ЦИГАНОК

Ще ніколи не бачив стільки червоних.

ПОРУЧИК

Ще не те побачиш.

ЦИГАНОК

Петро, звідки їх стільки береться?

ПЕТРО

Іноді я сам над цим думаю. Але знаю точно одне - вони прийшли назавжди.

ПОРУЧИК

Який пророк знайшовся!

ПЕТРО

Я теж спочатку не вірив. Але я бачив, як вони організовані. Я знаю їхні методи. Нема такої сили, яка б могла їх зупинити. Може колись, через багато років... А зараз ми можемо тільки скоритись. Чи прилаштуватись.

ЦИГАНОК

А я не збираюсь їм коритись. Вони не зроблять з мене слухняну лялечку!

ПОРУЧИК

(знову влягається)

А вони і не збираються. Вони просто тебе вб'ють.

ЦИГАНОК

Ну це ми ще побачимо!

Інфляція

НАТ – ВУЛИЦІ МІСТЕЧКА – ДЕНЬ

Бричка з нашими героями в'їжджає у якесь містечко. Циганок ніби за кучера, Поручик з дівчиною ніби молодята, а Петро ніби чийсь батько.

Проходячи по вулиці, вони зустрічають декілька червоноармійців.

Обідають у якомусь шинку. Навкруги повно червоноармійців, та на них ніби ніхто не звертає уваги. І всі четверо у доброму гуморі весело спілкуються.

Встають, Циганок розраховується з хазяїном, кидає на стіл гроші.

ШИНКАР

Добродії, цього і за хліб
буде малувато.

ЦИГАНОК

Скільки ж тобі треба, кровосос?

ШИНКАР

Ще двадцять хоч би.

ЦИГАНОК

Хоч би? Ти що здурів?

ШИНКАР

Ще тиждень тому було б
нормально, а сьогодні знову
того...

ЦИГАНОК

Що того?

ШИНКАР

Інфляція, чи як воно зветься...

ПОРУЧИК

(тривожно озирючись)
Інфляція. Заплати йому.

Циганок виймає всі гроші (їх величезна купа) і кидає на стіл. Шинкар швидко перераховує.

ШИНКАР

Та хіба ж це гроші?
Ви, схоже, нетутешні. За ці
гроші вже й води не купиш.

Поручик виймає торбинку, рийється в ній, протягує хазяїну брошку.

ПОРУЧИК

На. І ти нас не бачив.

Небезпека поруч

НАТ – РИНОК – ДЕНЬ

Дівчина йде по велелюдному ринку разом з Поручиком і показує йому свій кошик.

ДІВЧИНА

Хліба зовсім мало, зате багато сала і солі. Ніхто не хоче продавати за гроші.

ПОРУЧИК

А тютюн? Ти купила мені тютюну?

ДІВЧИНА

(показує гроші)

Ось. Все залишилось. Я думала, може краще огірків...

ПОРУЧИК

Огірків ми накрадемо.

Петро і Циганок чекають їх біля вже готової рушати брички. Петро возиться біля колеса з простреленої спицею.

ПЕТРО

Так нічого не вийде, треба зняти його. Ми так далеко не заїдемо.

Циганок стрибає на землю, піднімає бричку, а Петро починає знімати колесо. А ж раптом зупиняє погляд на чомусь. Вони стоять біля того самого шинка, де обідали. Через те, що Петро нагнувся, він бачить раптом руді чоботи під столом.

ЦИГАНОК

(роздратовано)

Довго я так буду тримати?

Петро показує йому поглядом на людину, що сидить за столом. Циганок теж бачить його. Це той самий чекіст із Петрограду. Він перекушує в оточені інших людей у формі і про щось говорить з шинкарем.

Перелякані Циганок і Петро сідають у бричку. Аж тут з базару підходять Поручик з дівчиною. Циганок поглядом показує їм, щоб не наближались.

Шинкар зник на хвилинку, а потім приносить чекісту брошку, якою наші герої заплатили за обід. Чекісти роздивляються брошку, а хазяїн їм щось розказує і показує рукою у напрямку ринку.

Бричка обережно рушає, Поручик теж бачить чекістів і робить вигляд, що щось купує. Потім звертає у провулок, звідки їх не видно чекістам, підсідають в бричку. Чекісти піднімаються з-за столу, оглядаються. До власника рудих чобіт підбігає військовий, той йому щось наказує, військовий козиряє, біжить виконувати наказ.

Але бричка вже губиться серед базарного гамору. Вони так і не знають, чи помітили їх.

НАТ – ПОЛЬОВА ДОРОГА – ДЕНЬ

Бричка іде польовою ідуть дорогою. Аж раптом здалеку видно пилюку і вершників, що наздоганяють бричку. Всі переглядаються. Крупні плани напружених облич. Руки міцніше стискають револьвери. Десь із десятків вершників вже зовсім поруч. Циганок хоче витягнути револьвер і палити, але Поручик в останню мить зупиняє його. Вершники переганяють бричку і спішають кудись далі – це не за ними.

Всі переводять подих і ковтають пилюку, зняту цим загоном. Циганок весело шмагає коней, в нього починається словесний пронос.

ЦИГАНОК

А я зразу бачив, що той
шинкар – курва. Треба було
б повернутись і пристрелити
його! Залишив нас без тютюну,
виродок червонопузий!
Інфляція! А в самого мабуть
повна комора харчів. Ні,
повернутись і пристрелити,
як ви думаєте, га? І тютюну
якраз купимо. Боже, як закурити
хочеться, я прямо помру зараз!
Усе б зараз віддав за папіроску!

Петро протягує йому самокрутку, Циганок жадібно прикурює.

ПЕТРО

Все, що ти можеш віддати,

так це залишити мені докурити.

Циганок і Петро переглядаються і посміхаються. Ми відчуваємо, що вони більше не вороги. Бричка їде вдалечінь.

Подорож перестає бути легкою
НАТ – У ПОЛІ – ВЕЧІР

Десь гримить грім, небо захмарене. Наші герої риються руками в землі – шукають картоплю. Бричка стоїть біля якого поля. Петро приносить декілька гнилих картоплин.

ПЕТРО

Хтось казав, що це
благословенний край.

ПОРУЧИК

Був колись.

Циганок ріже тонесенькими шматочками сало. Дівчина щось кувоварить над казаном над багаттям, але воно не горить і тільки дим виїдає їй очі.

НАТ – У ПОЛІ – НІЧ

Всі четверо лежать під бричкою, а землю нещадно поливає дощ. Холодно і незатишно. Комуś не вистачає місця і він мокне. Дівчина важко дихає та кашляє, в неї жар. Поручик намагається її закутати, та все марно, всюди вогко і холодно.

Щоб врятуватись, потрібно розставання
НАТ – У ПОЛІ – РАНОК

Циганок намагається зачерпнути води у якійсь калюжі при дорозі. Несе казанок з брудною водою.

Обличчя дівчини, що марить без свідомості. Поручик і Петро тривожно дивляться на неї, підкладають щось під голову. Циганок приносить казанок з водою, Поручик змочує дівчині чоло, пересохлі губи.

ПОРУЧИК

Чистішої не міг знати?

ЦИГАНОК

От піди і пошукай!

Дівчина марить, їй дуже погано.

ПЕТРО

Їй треба в лікарню, вона
вся горить.

ПОРУЧИК

Без тебе бачу.

ПЕТРО

І якнайшвидше.

Поручик відходить від дівчини, нервово ходить туди-сюди.

ЦИГАНОК

Нам в назад в місто не можна!

ПЕТРО

Ти хочеш, щоб вона прямо
тут померла?

Поручик раптом хапає залізною хваткою Петра за горло. Циганок відтягує Поручика назад.

ПЕТРО

Вам точно в місто не можна.
Але не мені.

ПОРУЧИК

Це ти про що?

ПЕТРО

Ми розділимось. Я відвезу її
в лікарню. А зустрінемось через
два дні у Чорному лісі біля хреста.
Нам разом після того шинкаря
далі все одно їхати не можна.

Пауза. Поручик пильно дивиться на Петра.

ЦИГАНОК

А ти до Чорного лісу хвоста не
приведеш, щоб свою шкуру спасти?

ПЕТРО

То їдь сам у лікарню!

Пауза. Всі переглядаються. Раптом дівчина знову починає голосно марити. Це вирішує ситуацію.

ПОРУЧИК

(протягує Петру австрійську шинель)
Через два дні. У Чорному лісі.
І без хвоста.

Зустріч зі старим ворогом
НАТ – ВУЛИЦЯ МІСТЕЧКА – ДЕНЬ

Майдан вже знайомого невеликого містечка. Біля лікарні зупиняється бричка. Петро прив'язує коня, заходить всередину.

На вкопаному столі поруч з недопитою пляшкою лежить капелюх, весь у дірках від куль. Декілька вояків випивають і закушують за цим столом. Власник простреленого капелюха, вже знайомий нам Здоровань, уважно вдивляється у бричку, що зупинилась біля лікарні. Підходить до брички, пізнає прострелену спицю на колесі, що от-от відірветься. Бачить знайому австрійську шинель. Відвертає її, бачить непритомну дівчину. В очах здорованя загоряються злі вогники.

ІНТ – ЛІКАРНЯ – ДЕНЬ

Петро заносить непритомну дівчину у незатишний коридор і кладе її на якийсь мотлох. Не дуже тверезий лікар слухає її стетоскопом, а вона без свідомості.

ЛІКАР

Похоже на воспаление легких.
Откуда едете?

ПЕТРО

Здалеку.

ЛІКАР

Полный покой, больше пить.
Все. Фельдшер, следующий!

У коридорі повно хворих. Протискується якась бабця з немовлям, що реве.

ПЕТРО

Як так всьо, дорогенький?
У тебе лікарня, її залишити тут треба.

ЛІКАР

(байдуже)

Оставить не могу, все
переполнено.

(Звертається до бабці)

Что у вас?

ПЕТРО

(виштовхує ніжно бабцю)

Ти лікар чи хвіст собачий?
Бачиш людині погано.

ЛІКАР

А кому сейчас хорошо?

ПЕТРО

(дістає з своєї торбинки якусь прикрасу)
Ось. Золото.

Лікар роздивляється, крутить в руках. Петро дає йому ще щось. Лікар кладе все в кишеню. Спокійно дістає цигарку. Раптом Петро грубо бере його за воріт, що аж цигарка випадає з рота.

ПЕТРО

Якщо помре - уб'ю.

По сліду

НАТ - ПОЛЕ, ЛІС - ДЕНЬ

Паралельно Петро, що жене на бричці і Здоровань з бандою чоловік в шість мчать верхи. Здоровань час від часу зупиняється і вдивляється вдалечінь, чи їде попереду бричка. Петро не підозрює, що веде за собою хвоста.

В якийсь момент Здоровань губить бричку з виду. Але скоро натикається на чийсь привал з залишеною знайомою бричкою. Вона стоїть перекошена з поломаним колесом.

Здоровань обшукує бричку і піднімає блискучий предмет. Його очі знову загоряються недобрим блиском. У нього в руках золочений гудзик від австрійської шинелі.

Реванш

НАТ - ЛІСОВА ГАЛЯВИНА - ДЕНЬ

Бричка зупиняється біля дерев'яного хреста на лісовій галявині. Петро оглядається навкруги. Рушниця з-за дерева, яку він не бачить, «слідкує» за кожним його рухом. Петро стрибає на землю.

Поручик з Циганком виходять з лісовою хаші, опускають рушниці. Пильно дивляться один на одного.

ПОРУЧИК

Жива?

ПЕТРО

Жива.

Горить багаття. Петро, Поручик, Циганок перекушують біля нього. В якусь мить Поручик застигає, щось почувши. І раптом блискавично повертається і стріляє. Але цього разу падає тільки відламана гілка. Всі троє напружено вдивляються в куці і раптом чують ззаду звук зведеного курка. Обертаються і бачать шестеро бандитів на чолі зі Здорованем, що наставили на них зброю.

Оточують їх. А Здоровань дістає гральні кості.

ЗДОРОВАНЬ

Зіграємо? Мерзну я щось без своєї шинелі.

ПОРУЧИК

Ми зав'язали.

ЗДОРОВАНЬ

А я ні! Тільки тепер моїми костями. Бо ти в нас і так везунчик.

Кладуть дошку на бричку. Циганок і Здоровань грають, але тепер викидає Здоровань. З другого разу випадає 5 і 6.

ЗДОРОВАНЬ

Бачиш, тепер тобі не щастить. Це мабуть тому, що я тепер теж молюся перед грою.

ЦИГАНОК

Ти не сказав на що ми грали.

ЗДОРОВАНЬ

Не сказав? Я думав ви знаєте. На все.

ПОРУЧИК

А я думав на шинель.

Пауза. Бандити націлюють на наших героїв рушниці. Здоровань грубо обшукує Поручика і Циганка і забирає гаманці і мішечки з коштовностями.

ЗДОРОВАНЬ

(жартома)

Вам ще їхати і їхати, як же ви без шинелі. Померзнете.

(кидає Поручику золочений гудзик, той ловить на льоту)

Бандити обережно від'їзжають з націленими рушницями.

ПОРУЧИК

(роздивляється гудзик
з австрійським орлом)
Це називається без хвоста?

ПЕТРО

А це називається везунчик?

Життя змушує повернутись до старого

НАТ – НА ПОЛЬОВІЙ ДОРОЗІ – ДЕНЬ

Наші герої зупиняють бричку на роздоріжжі.

Петро вивчає карту.

ПЕТРО

Це дорога на південь.
Прямо на Одесу. Але я б
туди не їхав.

ЦИГАНОК

Чого це раптом?

ПЕТРО

Спізнився ти трохи, газети
читати треба. Останні
кораблі на захід відпливли
півроку тому.

ПОРУЧИК

До того ж вільних місць,
кажуть, там не було.

ЦИГАНОК

Ви не знаєте мого дядька!

ПЕТРО

А я б усе ж таки їхав на Польщу.

ПОРУЧИК

Там війна.

ПЕТРО

Воно й добре. Можна загубитись.

ЦИГАНОК

Найкраще губитись в Одесі.

ПЕТРО

Може твій дядько вже
більшовиком став!

Мовчать. Раптом здалеку на них їде якась бричка і двоє вершників.

Коли бричка проїжджає повз, вони бачать в ній опечатані мішки.

ПЕТРО

Я знаю такі мішки.

ПОРУЧИК

Куди б ми не їхали, але без грошей далеко не заїдемо.

ПЕТРО

Чому ж вони без охорони, цікаво?

ПОРУЧИК

(розвертає коня)

От і питаємо.

Всі троє у засідці. З'являється бричка з мішками.

ПОРУЧИК

Я беру на конях, Петро на бричці. Циганок як завжди.

ПЕТРО

Коней не зачепи.

ПОРУЧИК

Не учи ученого.

Бричка під'їжджає, лунають постріли, але один вершник вцілів, і тікає. Йому стріляють навздогін, але він зникає. Розкривають мішок, там якісь папірці.

ЦИГАНОК

А де ж гроші, курва?

ПЕТРО

(хмикає)

Талони на хліб. Мабуть на цілий район. Призначення – місто Гур'євськ.

ЦИГАНОК

В цій країні вже і вкрати нічого!

Голод поруч

НАТ – ВУЛИЦЯ МІСТЕЧКА – ДЕНЬ

Віконечко, з якого видають хліб голодним людям. Величезна черга. В кінці цієї черги топчеться Циганок і Поручик.

ЦИГАНОК

Вкрасти нічого, а хліб по талонах. Чує моє серце, треба валити з цієї країни. Скільки беремо?

ПОРУЧИК

Багато не можна
(озирається на червоноармійців,
що проходять)

ЦИГАНОК

Схоже, ми залишили весь цей Гур'євськ без хліба.

НАТ - У ПОЛІ - ВЕЧІР

Герої жують хліб подалі від міста і нарізають тонюсінькими шматочками сало.

ПОРУЧИК

Видно талони везли на цілий район.

ЦИГАНОК

Якось не так усе вийшло.

ПОРУЧИК

Мабуть, надрукують нові талони і скоро підвезуть.

ПЕТРО

Еге ж, підвезуть! Не знаєш ти більшовиків. В них зараз і без твого Гур'євська проблем до чорта. Може й надрукують через місяць, коли всі з голоду попухнуть.

Циганок ногою штовхає з ненавистю мішки.

ЦИГАНОК

По-дурному все якось! Виходить, ми у своїх хліб забрали.

Мовчать.

ПОРУЧИК

От що. Ми повернемо це все.

ЦИГАНОК

Здурів? Може і здамося заодно?
Як ти повернеш?

Штаб

ІНТ - ШТАБ - ДЕНЬ

Кімната начальника штабу червоних. Портрет Леніна і Троцького, карта, папіроси, чай у підстаканниках. НАЧШТАБУ походжає по кімнаті у риплячих чоботях. Ще двоє п'ють чай.

НАЧШТАБУ

Ситуация на фронті сами
знаете... Нет резервов у
меня. Ну роту наскребем.
А объектов у меня восемнадцать...

Вже знайомий нам ЧЕКІСТ із Петрограду у рудих чоботях нескінченно довго помішує ложечкою чай.

ЧЕКІСТ

(недобре посміхається)
Нету говоришь?

НАЧШТАБУ

Товарищ, у вас три бандита,
а у меня целый район...
И прошу не тыкать мне!

ЧЕКІСТ

(навпаки, дуже спокійно)
Мне нужно две роты, три
пулемета, тачанки две...,
нет три. Тебе на сбор
одни сутки. Не соберешь -
трибунал. Лично тебя,
крысу штабную, расстреляю.

ПОМІЧНИК

Послушайте, здесь вам
не Петроград!

ЧЕКІСТ

Вот именно.

Під час напруженої мовчанки входить червоноармієць.

ЧЕРВОНОАРМІЄЦЬ

Товарищ командир, к вам

тут пацан какой-то.

Заводять ХЛОПЦЯ-безпритульника, який ледве тримається на ногах від непосильної ноші - двох мішків. Кидає їх на підлогу.

ХЛОПЕЦЬ

Це вам, дядя. Передали.

Помічник кидається до мішків - там талони на хліб.

ЧЕКІСТ

А что я вам говорил?

(ніжно бере пацана за комір)

Ты, мальчик, чаю хочешь?

ХЛОПЕЦЬ

Хочу.

Чекіст кидає блискавичний погляд на помічника, той поспіхом наливає і подає хлопцю склянку чаю.

ЧЕКІСТ

Горячий только. Не обожгись.

Хлопець смакує чай з сухарями. Чекіст дістає фотокарточки.

ЧЕКІСТ

Ну, а кто же из них передал?

ХЛОПЕЦЬ

Оцей з вусами.

ЧЕКІСТ

Давно?

ХЛОПЕЦЬ

Може з півгодини.

ЧЕКІСТ

Далеко?

ХЛОПЕЦЬ

Біля водокачки.

ЧЕКІСТ

Молодец. Бери еще сухари,
не стесняйся.

(піднімається і говорить начштабу)

Суток у тебе уже нет.

Объявляй тревогу.

На перепутті
НАТ - ПОЛЕ - ДЕНЬ

Безкрайне поле. Вітерець тихо колише стеблинки. На дуже дальньому плані ми бачимо бричку з Циганок, Поручиком, Петром. Вони - покриті пилом і якісь виснажені, спустошені.

ЦИГАНОК

(Петру)

Чого задумався, комісар?

ПЕТРО

А бог його знає! Оце згадував,
що в Луганську осінь завжди
якось зненацька приходила.
Ще вчора спека, а сьогодні всі -
у кожухах ходять.

ЦИГАНОК

А ти сімейний, схоже.

ПЕТРО

Та де там! Був двічі, розлучався.

ЦИГАНОК

Чого ж так?

ПЕТРО

Та якось нудно мені щоразу
ставало. Чайок, кофейок,
пуделі, перини, тьху!

ЦИГАНОК

А Поручику он подобалось.

ПОРУЧИК

Ти, Петро, мабуть, додому
хочеш? Думаєш, де ми взяли
на твою голову!

ЦИГАНОК

Ясно, проклинає нас!

ПОРУЧИК

Може й справді роз'їхатись нам?
А то їздимо втрьох. Підозріло.
Когось схоплять, а комусь,
може, пощастить.

Зупиняються і задумуються, кожен про своє.

ПОРУЧИК

Петро поїде до Луганська,
може викрутиться і майстром
цеху стане. Ти, Циганок,
до дядька свого в Одесу, а я...
Ну, а я ще не знаю.

Зупиняють бричку, Циганок і Петро сідають на землю. Хтось
дивиться вдалечінь, хтось опускає голову.

ПЕТРО

От спитали б мене, чого я
найбільше боюся. Так, боюся
чекістів, що там казати!
Не те, щоб трусився, а просто
пожити б ще хотілось.
Але найгірше для мене –
знову їхні гайки крутить.
Зі світанку до вечора.
А по неділях напиватися з горя.
Ні, я спробував іншого,
я бачив, яке життя буває.

ЦИГАНОК

Так значить з нами до Франції.

ПЕТРО

Аякже. Вже від мене не відчепитесь!

ЦИГАНОК

А ти, Поручик?

ПОРУЧИК

(сідає на козли)
А що я? Навіть гайки крутить
не вмію.

Всі знову сідають, бричка продовжує свій шлях. Всі вже
веселіші.

Панорама і бачимо, що за ними здалеку спостерігав вершник.
Коли бричка трохи від'їхала, вершник стьобнув коня і
щодуху помчав назад.

Пастка

НАТ – РИНОК – ДЕНЬ

Ринкова площа. Декілька рядів прилавків з козирками, на
яких розкладено всякий товар. На ринку людно. Сюди
приходять обміняти якусь річ на шматок хліба, сало, яйця,
молоко.

Трое наших героїв в'їжджають на цю площу. Прив'язують
коней, йдуть поміж рядами. Циганок зупиняється біля
когось, пропонує свою шаблю. ДЯДЬКО довго її

роздивляється, пробує лезо. Потім забирає шаблю собі. Дає Циганку глечик молока, накладає в хустку яєць. Циганок хоче ще чогось, дядько не поступається. Але Циганок не відчіплюється, тоді дядько дає ще глечик сметани.

Щасливий Циганок виходить з базару, як раптом постріл – і глечик з молоком розлітається на скалки, заливши Циганка молоком. Циганок миттю присідає, ховається за прилавок.

Сметана і побиті яйця розтікаються по землі. Люди навкруги верещать, кидають своє добро, біжать хто куди. Циганок і Поручик опиняються на площі серед прилавків і барахолки, а Петро, випустивши декілька куль, – за якоюсь діркою.

Лунають ще постріли, кулі пробивають дерево прилавків.

ПОРУЧИК

Ти їх бачиш?

ЦИГАНОК

Поки що ні.

Вичікують. Поручик висовує, як водиться, шапку на гілці, знову постріл і шапка летить на землю.

ПОРУЧИК

Ага, за парканом в кущах.

ЦИГАНОК

Який прозорливий, коли вже не треба!

ПОРУЧИК

Їх четверо, може п'ятеро.

ЦИГАНОК

І розумний до того ж.

ПОРУЧИК

А признайся, це ти в мене навчився жартувати.

ЦИГАНОК

Та куди мені до тебе!

Знову постріли, кулі свистять навколо них, вони відстрілюються і пробираються між прилавків до коней, що стоять на іншій стороні площі. Тепер ми бачимо червоноармійців, які пробираються за парканом, сараєм, стріляють.

Раз по раз хтось із них скрикує і падає від влучного пострілу Поручика. Наших героїв відділяє від коней декілька метрів.

ПОРУЧИК

Все, нема набоїв.

ЦИГАНОК

Це тому, що ти весь час мажеш.

Знову Поручик прикриває, а Циганок кидається до коней. Знову стрілянина, червоноармійці, що необережно висунулись, падають. Але й наші герої поранені – хто в плече, хто в ногу. Але їм таки вдається добратись до коней, зірвати патронташ з набоями і знову залягти.

Поручик перезаряджає свої револьвери і кривиться від болю.

ПОРУЧИК

Щось мені перестає тут подобатись.

ЦИГАНОК

Так, якраз час ушиватись.

Револьвери готові. Оглядаються. Але нові червоноармійці займають позиції.

ПОРУЧИК

І дорога саме відкрита.

ЦИГАНОК

Так, але Петро не вибереться сам.
Ні коня, ні набоїв.

Дивляться пильно один на одного.

ПОРУЧИК

(декілька секунд роздумує)
Отож. Пропав би без нас нізащо!

ЦИГАНОК

Я й кажу, пощастило йому з нами.

Піднявши ноги та іноді відстрілюючись, пробираються між конями до тих діжок, де заліг Петро. Той приєднується до них, і тепер всі троє пробираються до якоїсь клуні. Але постріли, здається, лунають вже звідусіль.

Поручик демонструє всю свою майстерність стріляти, але кулі раз у раз наздоганяють і наших героїв. Видовищний екшн, постріли все частіше, монтаж все напруженіший. Із останніх сил всі троє добираються до якоїсь клуні,

ввалюються всередину і лежать, закривавлені, на підлозі у відносній безпеці.

Ми бачимо, що клуня ця знаходиться на відкритому місці, ніби оточена ятками, діжками, парканами, за якими причаїлись червоноармійці.

Облога

НАТ - РИНОК - ДЕНЬ

До місця облоги поспішає великий загін. Попереду - чекіст у рудих чоботях. До нього біжить НАЧАЛЬНИК загону, що загнав у пастку махновців.

НАЧАЛЬНИК

Товаришу комісар, вони
залягли в клуні.

ЧЕКІСТ

Залегли? С трема бандитами
не можете справитися!

Начальник хоче щось сказати.

ЧЕКІСТ

(обдивляється)

Берите тридцать человек,
окружите площадь.

(своему помічнику)

А вы за мной!

Десятки червоноармійців займають позиції. Хтось залазить на прилеглі будівлі і з горищ вистромлюється цілий ліс рушниць. Хтось розташовується за парканом. Прямо навпроти отвору клуні ставлять кулемет.

Кожному зрозуміло, що махновцям звідси не вибратися, що це - кінець.

Трое

ІНТ - У КЛУНІ - ДЕНЬ

У клуні повно господарчого мотлоху - лопати, діжки, старі колеса і все в павутині. Циганок, Поручик і Петро притулились до стін і стікають кров'ю від поранень. У Поручика поранена рука, тому Петро допомагає йому заряджати револьвери. Говорять з останніх сил.

ПОРУЧИК

Наступного разу, якщо
кажу через Румунію -
значить через Румунію!

ЦИГАНОК

Наступного разу обов'язково.

ПЕТРО

Слухай, Поручик, давно хотів спитати, де ти так навчився стріляти?

ПОРУЧИК

На полюванні. Всі казали, якщо Мартин Боровський бере рушницю, всі зайці тікають в іншу волость.

ЦИГАНОК

Це твоє ім'я?

ПОРУЧИК

Моє.

ЦИГАНОК

А я Василь Чубанок.

ПОРУЧИК

Приємно познайомитись.

ЦИГАНОК

Слухай, Петро, я теж у тебе хотів дещо спитати. У Сен-Тропе повно банків, не те, що тут! Я й подумав, коли ми будемо їх грабувати, нам знадобиться автомобіль з водієм. Може приєднаєшся до нас?

ПЕТРО

Ти ж запаху бензину не любиш.

ЦИГАНОК

Та вже, мабуть, нікуди від нього не подінешся.

ПЕТРО

А яка моя частка?

ЦИГАНОК

Як завжди, все ділимо на трьох. Ну як згоден?

ПЕТРО

Це краще, ніж гайки крутити. Згоден.

ЦИГАНОК

Поручик, я ж казав, він погодиться.

ПОРУЧИК

От і добре. Нарешті нам
щаститиме. Скільки тут
можна час марнувати?

ЦИГАНОК

Ясно, що буде. Нас тепер троє.

Фотограф

НАТ - РИНОК - ДЕНЬ

Червоноармійці на позиціях. Всі чекають або штурму, або появи
з клуні махновців. Коли раптом якийсь кумедний чоловік
інтелігентної зовнішності, ФОТОГРАФ, поспішає з великим
ящиком до місця облоги.

До чекіста біжить ЧЕРВОНОАРМІЄЦЬ.

ЧЕРВОНОАРМІЄЦЬ

Товаришу комісар...
вас просять підійти...

Чекіст швидко йде за червоноармійцем і бачить, що фотограф
розклав зі свого ящика триногу і збирається прилаштувати до
неї фотоапарат.

ЧЕКІСТ

Кто такой? В чем дело?

ФОТОГРАФ

Товарищ командир, один
снимок для пролетарской
газеты «Красный гудок».
Так сказать, место поимки...

ЧЕКІСТ

(суворо)

Кто разрешил? Удостоверение есть?

ФОТОГРАФ

А как же! Вот.

(показує, чекіст вивчає)

Ведь событие чрезвычайной
важности, разгром, знаете ли,
окончательный бандформирований
в нашем районе... Первая
в мире пролетарская пресса...

ЧЕКІСТ

(дуже незадоволено)

Две минуты тебе. И чтобы я
ни тебя, ни твою прессу
здесь больше не видел!

ФОТОГРАФ

Сей момент!

Прилаштовується і робить декілька знімків загального плану клуні, де сховались махновці.

Раптом очі фотографа широко відкриваються. Він поспіхом робить свої знімки.

Поручик, Циганок, Петро з рішучим виглядом ламають задню стіну клуні і, прикриваючи один одного, застигають у СТОП-КАДРІ.

Тираж

ІНТ - ТИПОГРАФІЯ - ДЕНЬ

Монтажний перехід: натура перетворюється на фотографію базарної площі і клуні (те, що зняв фотограф). Потім ми бачимо типографські гранки заголовку „Ликвидирована последняя банда. Смерть врагам трудового народа!“ І замаслені руки, що розмішують поруч з цим три різні за формою портрети - Поручика, Циганка і Петра. Руки декілька разів міняють місцем ці портрети, розташовують їх різними комбінаціями. Нарешті комбінацію знайдено.

ДРУКАР

Ось так ніби найкраще.
Терпіть не можу, коли
неформатний матеріал!
Санич, гляньте!

МАЙСТЕР у замасленому халаті підходить, дивиться. Міняє місцями портрети, але повертає все на місце.

МАЙСТЕР

Все едино, как не крути этих
чертей. В тираж!

Друкар несе гранки до типографського верстату. І далі ми бачимо друкарську машину в роботі. Крутяться змашені шестерні, опускається і піднімається прес. З одного боку подаються чисті листи, а з другого виходять вологі газетні номери. Рoste стос аркушів, нескінченно множиться і лягає в акуратну пачку перша сторінка газети, на якій - неформатні фотографії Поручика, Циганка, Петра і місце їхнього останнього бою.

Життя продовжується!

НАТ – НА КОРДОНІ – ДЕНЬ

Монтажний перехід і ми бачимо цю газету в жіночих руках. Це – Дівчина Поручика. Вона сидить на якомусь тарантасі. Сльози градом котяться з її очей. Вона плаче гірко і безутішно, не звертаючи уваги на безліч людей, що стоять поруч.

Це – митниця польського кордону. Величезна черга із різноманітних людей чекає, поки їх пропустять на той бік. А черга Дівчини якраз підійшла. До неї підходить польський МИТНИК

МИТНИК

Добре дошли. Пашпорт?

Але Дівчина не може стримати ридань і сліз. Протягує йому паспорт.

Митник здивовано дивиться на неї.

МИТНИК

Фам тяжело покидать свою
родину?

Дівчина заперечно хитає головою і плаче.

МИТНИК

У фас остались там близкие
родственики?

Дівчина заперечно хитає головою і плаче.

МИТНИК

У фас нет средств к
сущесфифанию?

Дівчина заперечно хитає головою і плаче.

Раптом бачить двох молодиків розбишацького вигляду, які вже перейшли кордон.

МИТНИК

Фи боітесь, у вас
возникнут проблемі с
нашими законами?

Дівчина одразу перестає плакати. Пильно вдивляється у двох молодиків. Переводить погляд на Митника, намагаючись зрозуміти, що він спитав. Її обличчя проясняється. Вона швидко витирає залишки сліз і твердо відповідає.

ДІВЧИНА

Да!

Кінцеві титри

Колаж із фотографій Поручика, Циганка, Петра. Різні прояви їхнього життєрадісного спілкування.